

ΧΑΡΑΛ. ΡΕΜΠΕΛΗ

ΑΠΟ ΤΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ

Τὰ στοιχεῖα τοῦ Γράμμου.

Στὴν κορυφή στὴ Σκάλα τῆμ Πληκαδίτ'κη, ἐκεῖ π' ἀγναντεύονται ἀπ' ὄχ πίσω τὰ βουνὰ τ'ς Γράμμοστας, εἶναι μιὰ μικρὴ λίμν', ἔτσ' σὰ λούτσα, π' ὄχει κάμποσο νερὸ ἀπ' τὰ χιόνια πού λειών'ν κὶ κατασταλάζ'ν σ' αὐτὴ. Μέσα σ' αὐτὴ τὴ λίμν', ὅπως μοῦ μολογοῦσε ὁ Κώστα Λόης ἀπ' τ'ς Πληκάδες, ζάει ἓνα στοιχειό, κὶ ὄντας πάν'ν τὰ πρόβατα κὶ ἀργκελέδες νὰ πχιοῦν νερὸ τὸ βάχτ' τὸ γιόμα στὴν ἀκρὸ στὴ λίμν', βγαίν' τὸ στοιχειό, ἀρπάζ' ἀπὸ κένα καὶ τὸ τρώει.

Ἀπ' ὄχπέρ' ἀπὸ τὴ Σκάλα κατὰ τὸ Γραμμοστιάν'κο εἶν' ἓν ἄλλο στοιχειὸ μέσα σὲ μιὰ σπ'λιά. Αὐτὰ τὰ δυὸ στοιχειὰ ἔχ'ν ἔχτρα κὶ ἀμάχ', δὲ θέλ' νὰ ἰδῆ τ' ἓνα τ' ἄλλο καὶ τρώγονται. Στὰ χινοπώρια, ὄντας ἀρχινᾶν νὰ φέγ'ν οἱ βλάχ' ἀπ' τὰ βουνὰ καὶ ρημάζ' ὁ τόπος, τότες αὐτὰ τὰ δυὸ στοιχειὸ ἀρχινοῦν τὸμ πόλεμο πού βουγγοῦν τὰ βουνὰ κὶ

οἱ ράχες. Ἐτοῦτο ποῦναι στὴ Σκάλ' πολεμάει καὶ ρίχνει κούτσουρα δαδί ἀπ' τὸ λόγγο τὸ Νιεντσιώτκο, τ' ἄλλο πάλ' μάτα τὸ Γραμμοστιάν'κο πολεμάει μὲ κεφάλια κεφαλοτύρια ἀπ' τ'ς στρουγγε τ'ς Γράμμοστας καὶ τ'ς Νικολίτσας. Γιά... ὁ Μίχα Μπέλος ὁ ἀρβανιτόβλαχος πού ζάει ὡς τὰ σήμερα κὶ ἔχ' ἑκατὸ πέντε χρόνια, τ'εῖδε τόσες βολές τὸ στοιχειὸ τ'ς Σκάλας καὶ θέλ'σε νὰ τὸ σκοτώσ' γιὰ νὰ τοῦ πάρ' τὰ φλωριά π' ὄχ μέσα στὴν κοιλιὰ τ', μόν' δὲ μποροῦσι νὰ τραβήξ' τὴ κουμπούρα ἀπ' τὸ σιλιάχ' του, γιὰ τὶ τ'τρεμαν τὰ χέρια. Κὶ ὁ Χαλίμ'ς κὶ ὁ Νότσκας ἀπ' τ'ς Πληκάδες ἔχ'ν ἀκουστὰ πὸ τ'ς παλιούς γι' αὐτὰ τὰ στοιχειὰ.

Τέτοια στοιχειὰ εἶναι καὶ στὴ λίμν' στὸ Σμόλιγκα, ὅπως μοῦ ἔλεγε ὁ Νικόλε Τέλ'ς ἀπ' τὸ Κεράσοβο, πού τ'εῖδε κὶ ὄλας μὲ τὰ μάτια του!

Σὲ κλαῖν' τὰ Προξενεῖα, Γιώργη μου!...

Χρόνια πολλὰ ἦταν ταβαντζῆς στὰ Γιάννενα ὁ Γιώργ'ς, εἶχε πάρ' ἐκεῖ καὶ τὴ Γιώργαινα μὲ τὰ παιδιὰ τ' καὶ πόρευε, σὰν θέλ' ὁ Θεός, σ' ἓνα σπὶτ' πού τ' ὄχε χτῆμα τ' ἐκεῖ κα' τὴ Καραβατιὰ κοντὰ στοῦ Πόλ'. Δουλευτῆς καὶ κουβαλ'τῆς μαστορας, ὡς καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα, πού λέει ὁ λόγος, ἤφερνε τ'ς Γιώργαινας.

Χωρὶς δουλειὰ δὲν ἔμνησκε ποτές, γιὰ τ' ἦταν γρωνισμένος στὰ Γιάννενα κὶ εἶχε ἀφεντικὰ τὰ καλύτερα τζάκιο τοῦ Γιαννίν'. Τὸν ἔπαιρναν πολλὲς βολές καὶ τὰ Προξενεῖα, ὁ Μόσκοβος, ὁ Ἴταλος, ὁ Λάπας, νὰ βάλ' κένα ζιμπερέκι, ἢ κένα ριζὲ σὲ καμμιὰ πόρτα καὶ νὰ περάσ' καμμιὰ λάστρα σὲ κένα παραθύρι ἢ νὰ φειάκ' καμμιὰ καρδαρόσταση καὶ κένα μπαγναντὶ στὰ χωρίσματα πού κάθουνταν οἱ καφάσηδες. Ὅλα τὰ μερεμέτια στὰ Προξενεῖα αὐτὸς τὰ φειανε' αὐτὸς κὶ ὄχ' ἄλλος.

*Ἀπὸ τὴν ὑπὸ ἔκδοσιν λαογραφικὴν καὶ γλωσσικὴν πραγματείαν τοῦ Χαρ. Ν. Ρεμπέλη.

Ἐνα χειμῶνα ἔκει πὺν δούλευε στὸ σπίτι τῆς Λιαμπήγαινας κρύγιωσ' ὁ χαντακωμένος κι' ἀρρώστησ' ἀπὸ πνευμονία. Φώναξαν τὸν Τζέτζικα τὸ γιατρό, τὸ Νούλη, μόν' τίποτες! Ὁ Γιώργ' ἔπεθανε.

Τὸν ἔκλαψε ἡ κάψο Γιώργαινα ἀντάμα μὲ τ' ἄλλες τ' πατριώτ' σσες πὺν μαζώθ' καν στὸ σπὶτ' τῆς καὶ τοῦ εἶπε ὅλα τὰ παράπονα πὺν τ' ἄφινε παιδιὰ γιορφανά.

«Ἦσουν καλὸς χαλασιὰ μ', ἦσουν

καλὸς φουρτούνα μ' . . .». Εἶχε πολλὰ χρόνια στὰ Γιάννενα ἢ Γιώργαινα κι' ἡ γλῶσσα τῆς τὸ γύριζε στὴ Γιαννιώτ' κη λαλιά. «Σὲ κλαῖν' τ' ἀρχοντικά, Γιώργη μου, πὺν σ' ἔχαν δεξι χέρι . . . ἄμ σὲ κλαῖν' καὶ τὰ Προξενεῖα Γιώργη μου! . . .». Ὅντας εἶπ' ἡ Γιώργαινα «σὲ κλαῖν' καὶ τὰ Προξενεῖα», οἱ μαστόρ' ποῦχαν πάει νὰ παρηγορήσ' καὶ τ' ἄκουσαν, ὅσο κρατήθ' καν ἀπ' τὰ γέλια, καὶ σήμερ' οἱ παλιότερ' ἀπ' αὐτουνούς τὸ μυθεύουν τὸ μοιρογιολοῖ τ' Γιώργαινας.

- Μιὰ κόρη, μιὰ Κοντσιώτισσα καὶ μιὰ Κοντσιωτοπούλα,
 Πῶχ' ἀσημένιον ἀργαλειὸ καὶ φιλιτσένιο χτένι,
 Σταυροπατάει τὸν ἀργαλειὸ καὶ τρίζουν τὰ καρούλια.
 Πραματευτῆς ἐδιάβαινε στὸν κάμπο καβαλλάρης·
 Κοντοκρατάει τὸ Μαῦρο του, τὴν κόρη κουβεντιάζει :
- Κόρη μ' γιὰ δέμ παντρεύεσαι, δέμ παίρνεις παλληκάρι ;
 —Κάλλιο νὰ σκάσ' ὁ Μαῦρος σου, πέρι τὸ λόγο πού εἶπες.
 Ἐγὼ ἔχω ἀντρά στὴν ξενιτεῖα ἐδῶ καὶ δέκα χρόνια,
 Κι' ἀκόμα τρεῖς τὸν καῖτερω, πέντε τὸν παντεχαίνω,
 Κι' ἀπὲ θὰ κόψω τὰ μαλλιά, καλόγριγια θὰ γένω,
 Θὰ πάω σ' ἔρημα βουνὰ νὰ φειάκω μοναστῆρι,
 Κεῖνον νὰ τρώ' ἢ ξενιτεῖα, μένα τὰ μαῦρα ράσα.
- Κόρη μ' ἐγὼ εἶμ' ὁ ἀντρας σου, ἐγὼ εἶμαι κι' ὁ καλὸς σου...
 —Πές μου σημάδια τοῦ σπιτιοῦ καὶ τότες θὰ πιστέψω...
 —Ἐχεις μηλιὰ στὴμ πόρτα σου καὶ κλῆμα στὴν αὐλή σου...

- Νὰ μὴ λυπᾶσαι ὀρφανή, νὰ μὴ λυπᾶσαι χήρα,
 Νὰ λυπηθῆς μιὰν ὄμορφη, μιὰ μικροπαντρεμένη.
 Ἄντρας τῆς πίνει καὶ μεθάει κι' αὐτὴ κάνει χωράφι.
 Μὲ τὸ παιδὶ στὴν ἀγκαλιὰ τὰ βόδια τῆς κεντοῦσε :
- Κάνετε, βόδια μ', κάνετε, τ' ἀντρα μου τὸ χωράφι».
- Τὸ βράδυ πάνει σπίτι τῆς, τὴ δέρνει, τὴ μαλώνει :
- Κόρη μ', τὸ ποῦ εἶν' ὁ δεῖπνος σου, δεῖπνος γιὰ νὰ δειπνήσω.
 —Μὴ μὲ μαλώνης, ἀντρα μου, καὶ μὴ μὲ παραπαίρης,
 Τὸ τί δεῖπνο νὰ φειάκω ἐγὼ π' ὄλημερις δουλεύω...